فرهنگ جامع
روانشناسی ـ روانپزشکی

انگلیسی ـ فارسی

جلد اول

A - K

دکتر نصرت‌الله پورافکاری

حاوی بیش از ۲۰۰۰۰ واژه و اصطلاحِ
روانشناسی ـ روانپزشکی و زمینه‌های وابسته

فرهنگ معاصر
تهران ۱۳۸۵

فرهنگ معاصر
شماره ۴۵، خیابان دانشگاه، تهران ۱۳۱۴۷
تلفن: ۶۶۴۶۵۵۲۰ ـ ۶۶۴۶۵۵۲۰ ـ ۶۶۹۵۲۶۳۱
فکس: ۶۶۴۱۷۰۱۸
E-mail: farhangmo@neda.net
Website: www.farhangmoaser.com

فرهنگ جامع روانشناسی ـ روانپزشکی

انگلیسی ـ فارسی

نصرت‌الله پورافکاری

جلد اول A-K

چاپ: نوبهار

چاپ پنجم: ۱۳۸۵

کلیهٔ حقوق این اثر متعلق به «مؤسسهٔ فرهنگ معاصر» است و هر نوع استفادهٔ بازرگانی از این فرهنگ اعم از زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری و یا تکثیر به هر صورت دیگر، کلاً و جزئاً، ممنوع و قابل تعقیب قانونی است.

پورافکاری، نصرت‌الله، ۱۳۲۱ـ

فرهنگ جامع روانشناسی ـ روانپزشکی انگلیسی ـ فارسی: حاوی بیش از ۲۰۰۰۰ واژه و اصطلاح روانشناسی ـ روانپزشکی و زمینه‌های وابسته / نصرت‌الله پورافکاری. ـ تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۷۳.

۲ ج.: مصور، نمودار.

فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا.

ص.ع. به انگلیسی N. Pourafkary. A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychiarty: English - Persian

چاپ پنجم: ۱۳۸۵.

۱. روانشناسی ـ واژه‌نامه‌ها ـ انگلیسی. ۲. روانپزشکی ـ واژه‌نامه‌ها ـ انگلیسی. ۳. زبان انگلیسی ـ واژه‌نامه‌ها ـ فارسی. الف. عنوان.

1. English language - Dictionaries - Persian.

۴ف ۹پ / BF ۳۱

۱۵۰/۳

کتابخانه ملی ایران

م۷۴ـ۸۱۱

محل نگهداری:

شابک (جلد اول) ۴ـ۲۳ـ۵۵۴۵ـ۹۶۴ ISBN 964-5545-23-4

شابک (دوره) ۶ـ۲۲ـ۵۵۴۵ـ۹۶۴ ISBN 964-5545-22-6

بنام خداوند جان و خرد

پیشگفتار

دانشجویی که شروع به مطالعه علوم رفتاری، به خصوص روانشناسی و روانپزشکی، می‌کند با زبانی مواجه می‌گردد که در عین حال هم غریب و هم آشنا است. اصطلاحات ساده‌ای مثل «هیستری»، «افسردگی»، «دوشخصیتی» و نظایر آن‌ها ممکن است در زبان عوام معنایی کاملاً متفاوت از مفهوم تکنیکی آن‌ها داشته باشند. گذشته از آن، در بین اهل فن نیز بسیاری از اصطلاحات و واژه‌ها نظیر «اسکیزوفرنی»، «پسیکوپات»، و «پرخاشگری» با معانی گوناگونی به کار برده می‌شوند.

شناخت این مشکلات در گذشته موجب شده است که سازمان بهداشت جهانی و انجمن روانپزشکی امریکا راساً اقدام به چاپ واژه‌نامه‌هایی که معنی دقیق پاره‌ای از این لغات در آن‌ها آمده است، کرده‌اند. معهذا، تعدد شاخه‌ها و گستردگی زبان علوم رفتاری بیشتر از آن بوده است که چاپ چنین واژه‌نامه‌هایی کمک زیادی به رفع مشکل کرده باشد.

دانشجوی ایرانی علوم رفتاری با مشکلی مضاعف روبرو است. او نه تنها با مسألهٔ مفهوم واژه‌ها، بلکه با مشکل معادل‌های فارسی این واژه‌ها سروکار دارد. تنوع برابر-نهاده‌ها و آثار اختلاف عقیده و سلیقه بین اهل فن چنان بارز است که گاهی بین معادل‌های فارسی برخی از واژه‌های انگلیسی یا فرانسه به دشواری می‌توان شباهتی یافت.

برای احتراز از ایجاد تلّون و سردرگمی بیشتر، و به دلیل اساسی‌تر عدم اعتقاد به اعمال سلیقه فردی در ساختن معادل برای اصطلاحات علمی، نگارندهٔ این سطور دست به ابداع اصطلاحات جدید نزده است. درواقع، از ابتدا نیز مدعی این کار نبوده و چنین هدفی نداشته است.

هدف از تدوین این فرهنگ عمدتاً رفع مشکل اول بوده است که به آن اشاره شد.

در کنار این هدف سعی شده است با بهره‌گیری از کار کسانی که در دو سه دهه اخیر رنج نگارش واژه‌نامه‌های تخصصی علوم رفتاری را بر خود هموار کرده‌اند، برابر-نهاده‌های جاافتاده و رایج فارسی با توضیح مختصر اصطلاحات انگلیسی توأماً ارائه شود. برای این منظور تقریباً تمام فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌های فارسی که در این زمینه به چاپ رسیده مورد مطالعه قرار گرفته است. اسم و مشخصات فرهنگ‌های توصیفی در متن کتاب، پس از شرح اصطلاحات نقل شده از آن‌ها، ذکر گردیده است. اما ذکر این نکته لازم است که در فرهنگ حاضر برای انتخاب معادل‌های واژه‌ها و اصطلاحات از خرمن دانش دکتر محمدنقی براهنی و همکاران، دکتر محمود منصور و همکاران، و دکتر علی‌اکبر شعاری‌نژاد استفاده فراوان شده است.

تدوین این فرهنگ پنج سال طول کشیده است، که به‌نظر می‌رسد برای هدف فوق زمانی طولانی است. اما می‌توان گفت کتاب حاضر جامع‌ترین فرهنگ علوم رفتاری است که به زبان فارسی چاپ می‌شود. این کتاب چکیده حداقل هشت فرهنگ معتبر روانشناسی و روانپزشکی است که در دو دههٔ اخیر به زبان انگلیسی منتشر شده است و بدون تردید جامع‌تر از تک تک آن‌ها و شاید کامل‌تر از مجموع آن‌ها است. در توصیف اصطلاحات، سعی شده است با استفاده از منابع جدید، اطلاعات امروزی‌تری در اختیار خواننده گذاشته شود و برای این منظور از تازه‌ترین کتاب‌های روانپزشکی و روانشناسی استفاده شده است.

فرهنگ‌های عمدهٔ تخصصی انگلیسی که در تدوین این کتاب مورد استفاده قرار گرفته‌اند عبارت‌اند از:

1. ***Macmillan Dictionary of Psychology***; Stuart Sutherland, Macmillan Ltd. London, 1991.
2. ***Dictionary of Psychology***; Arthur S. Reber, Penguin Books, Maryland, 1985.
3. ***Psychiatric Dictionary***; Robert J. Campbell, Oxford University Press, 1981.
4. ***A Concise Encyclopedia of Psychiatry***; Denes Leigh et al. MTP Press, Lancaster, England, 1982.
5. ***Dictionary of Psychiatry***; Henry Walton, Blackwell Scientific Pub. Oxford, 1985.
6. ***A Dictionary of Psychology***; James Drever, Penguin Reference Books, Middlesex, England, 1972.

7. ***Encyclopedia of Psychology***; H. J. Eysenck et al. Fontana, Great Britain, 1975.
8. ***Comprehensive Glossary of Psychiatry & Psychology***; H. Kaplan, B. Sadock, Williams & Wilkins, Baltimore, 1991.

لازم است توضیح داده شود که منابع اصلی در تدوین کتاب، ردیف‌های ۱ تا ۴ در فهرست فوق بوده است. معهذا مفاهیم انتخاب‌شده از فرهنگ کمپبل غالباً به‌طور خلاصه نقل شده است، چرا که این فرهنگ نخستین‌بار در دههٔ ۱۹۴۰ و در اوج شکوفایی نظریهٔ روانکاوی در امریکا به چاپ رسیده است و به دلیل تأکید زیاد بر مفاهیم روانکاوی بیشتر یک فرهنگ روانکاوی است تا روانپزشکی. در مورد «فرهنگ ربر» ضرورت تلخیص به مراتب کمتر بوده است. مدخل‌های «فرهنگ مک‌میلان» تقریباً بدون تعدیل نقل شده‌اند. اصطلاحات انتخاب‌شده از منابع دیگر، به‌طور کلی شامل مواردی می‌گردد که اصطلاحات مزبور در چهار منبع نخست موجود نبوده است.

فرهنگ‌های فارسی تخصصی که مورد استفاده قرار گرفته‌اند عبارت‌اند از:

۱. *واژه‌نامهٔ روانشناسی و زمینه‌های وابسته*، دکتر محمدنقی براهنی و همکاران، فرهنگ معاصر، ۱۳۶۸.
۲. *لغت‌نامه روانشناسی*، دکتر منصور، دکتر دادستان، دکتر راد، انتشارات ژرف، ۱۳۶۵.
۳. *فرهنگ علوم رفتاری*، علی‌اکبر شعاری‌نژاد، امیرکبیر، ۱۳۶۴.
۴. *فرهنگ لغات و اصطلاحات روانشناسی*، تألیف دکتر فاخر عاقل، ترجمه دکتر عبدالمهدی یادگاری، انتشارات اسلامی، تهران، ۱۳۶۸.
۵. *فرهنگ اصطلاحات*، علی‌اکبر شعاری‌نژاد، کتابفروشی حقیقت، تبریز ۱۳۴۴.
۶. *آنسیکلوپدی روانپزشکی*، دکتر بهرامی ـ دکتر معنوی، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.
۷. *فرهنگ روانپزشکی*، احمد اردوبادی، کتابفروشی معرفت، شیراز، تاریخ نشر؟
۸. *فرهنگ علوم اجتماعی*، تألیف آلن بیرو، ترجمه باقر ساروخانی، انتشارات کیهان، ۱۳۷۰.

۹. **فرهنگ جامعه‌شناسی**، تألیف کرامبی، هیل، ترنر، ترجمه حسن پویان، انتشارات چاپخش، ۱۳۷۰.
۱۰. **واژه‌نامه روانپزشکی**، حسن سلطانی‌فر، انتشارات یاس، مشهد ۱۳۷۰.
۱۱. **فرهنگ کوچک پزشکی**، حسن مرندی، انتشارات تهران، ۱۳۴۴.

علاوه بر دو گروه منابع فوق، از کتاب‌های فارسی و انگلیسی متعدد استفاده شده است. نام نویسنده یا مترجم کتب فارسی در متن فرهنگ پس از شرح اصطلاحات ذکر شده است. در بین منابع انگلیسی، درسنامهٔ جامع روانپزشکی، خلاصه روانپزشکی تألیف کاپلان ـ سادوک، روانپزشکی آکسفورد تألیف گیلدر و همکاران، آسیب‌شناسی روانی بالینی تألیف فرنک فیش، درآمدی به آسیب‌شناسی روانی تألیف دیرک راسل دیویس، روانشناسی مرضی تألیف کاستلو، روانشناسی تألیف راتلد کلاگ و پیشاکو، بیماری‌های مغز و اعصاب تألیف ویکتور ـ آدامس، فرهنگ‌های پزشکی بلکیستون، استدمن و دورلند، فرهنگ زندگی‌نامه‌ای وبستر، و نیز فرهنگ‌های انگلیسی به فارسی حیم و آریانپور و فرهنگ فارسی معین و فرهنگ عمید از منابع دیگری بودند که مکرر به آن‌ها مراجعه شده است.

ندرتاً نیز از اصطلاحاتی استفاده شده است که آن‌ها را در گفتگو با دوستان و همکاران شنیده‌ام. برای نمونه می‌توانم از «گذرهراسی» (agoraphobia) و «خویشتن‌کامانه» (narcissistic) که از دکتر محمد صنعتی شنیده‌ام، «روان‌گسیختگی» (schizophrenia) از دکتر محمدرضا محرری، و «وردخوانی نامفهوم» (speaking in tongues) از دکتر احمد محیط نام ببرم.

در هرحال، امید است این مجموعه بتواند مورد استفادهٔ دانشجویان عزیز که زمینهٔ مطالعات آن‌ها به علوم رفتاری مربوط می‌گردد قرار بگیرد. از دوستانی که مرا در چاپ کتاب یاری کردند، به خصوص آقای دکتر یونس نابدل که سراسر آن را مطالعه کردند و ضمن پیشنهادهای سازندهٔ خود اغلاط چاپی را نیز به حداقل رساندند، سپاسگزارم. خانم زعفرانچی و خانم ظهوریان نیز برای اصلاح فرم‌های چاپی زحمت فراوان کشیده‌اند.

حروفچینی استادانهٔ کتاب حاصل تلاش جدی و مسئولانهٔ کادر فنی مؤسسهٔ تایپ کامپیوتری نعمتی است. زحمت این گروه جوان و علاقه‌مند در به وجود آمدن این کتاب کمتر از زحمت نگارش آن نبوده است. همکاری و خوشرویی آقای نعمتی مدیر مؤسسه و خانم سعیده دباغ در مقابل اصلاحات مکرر و تغییرات پیاپی من فراتر از آن بود که از یک مؤسسهٔ حروفچینی انتظار می‌رفت. توفیق و تندرستی آن‌ها را از خدای بزرگ مسئلت دارم.

در پایان لازم است به این موضوع هم اشاره کنم که این فرهنگ بدون نظارت و اطلاع مؤسسهٔ فرهنگ معاصر حروفچینی شده است و ناگزیرم اعتراف کنم که آقای داود موسایی، مدیر محترم مؤسسهٔ فرهنگ معاصر، به درخواست مؤلف از ایجاد تغییرات در حروفچینی و صفحه‌آرایی کتاب با استانداردهای مؤسسه، در چاپ فعلی چشم‌پوشی کرده‌اند. بدیهی است اگر نقصی از این بابت مشاهده شود متوجه مؤلف است نه ناشر.

در هر حال، چاپ این فرهنگ بدون علاقه‌مندی، پشتکار، و سرمایهٔ معنوی و مادی آقای داود موسایی میسر نبود و من از ایشان به‌خاطر تلاش و همّتی که به خرج داده‌اند سپاسگزارم.

دکتر نصرت‌الله پورافکاری

تبریز - پائیز ۱۳۷۲